

>> probleem: hij had geen schrijfmachine. „Om die te kunnen kopen heb ik een paar weken aan de lopende band gewerkt bij de Amstelbrouwerij. Ik vroeg mijn collega's: hoe zou je het vinden als je gewoon je geld thuisgestuurd kreeg en je kon wijden aan de bevrijding van de arbeidersklasse, en de revolutie? Hahaha.”

Hahaha, echo ik (oprecht, dat wel).

Maar ineens is hij serieus: „Ja, dat is toch een reële vraag. Je lacht erom, dat deden die mensen ook. Ze zeiden: wat is dit nou voor vraag, de zin van het leven ligt toch juist in dat je werkt? Ik dacht: hoe kunnen mensen revolutie maken als ze het schroeven van doppen op flessen aan een lopende band als de zin van hun leven beschouwen? Als je je hoop op die mensen vestigt ben je met illusies bezig. Dus ik dacht, ik moet een nieuwe klasse uitvinden die wel revolutionair is, en toen kwam ik op de opstandige jongeren.”

Hoe het toen verder ging hoef ik niet te vragen, dat weet ik zelf wel. Van Duijn begon samen met Rob Stolk het tijdschrift, dat eind mei 1965 werd aangekondigd. De fusie met Grootveld en Provo's acties rond het huwelijk van Beatrix en Claus zorgden ervoor dat de beweging meteen media-aandacht kreeg.

Provo maakte een coherente indruk: op de een of andere manier leken de theoretische verhandelingen van Van Duijn en de meer gestoorde straatacties van zijn kompanen precies in elkaars verlengde te liggen. Ik vraag wat de groep, die gevormd werd door mensen uit verschillende sociaal-economische klassen en met uiteenlopende politieke agenda's, bij elkaar hield - en hoe geregisseerd en doordacht alle acties waren.

„Ons uitgangspunt was dat we niet coherent waren, dat we een duizendkoppig monster waren. Maar wat wij deelden was het besef van onze individualiteit en de wil het autoritaire gezag omver te werpen”, zegt Van Duijn. „Er waren ook meningsverschillen, over deelname aan de gemeenteraadsverkiezingen en over drugsgebruik. Sommige mensen waren bezig met bewustzijnsverruiming. Ik zei: dat moet je niet doen, dat is verslavend en alleen met een helder hoofd kun je revolutie maken. Onze filosofie was nu juist dat we tegen de verslaafde consument waren.”

Ik vraag hoe zij dat tegenover zichzelf verantwoordden. „Robert Jasper zei: ik rook om mijn verslaving te exhibitioneren en juist daardoor komen we ervan af. Nou,

dat is wel grappig maar toch niet helemaal overtuigend.” Ik moet weer lachen. Van Duijn ook: „Hahahaha. Hihihihhi.”

Je hoeft niet stoned te zijn om dingen heel grappig te vinden. Maar na de lach, die al zijn kiezen laat zien, is er telkens weer die melancholische blik. Ik moet denken aan de onenigheid in de groep. Niet iedereen was het ermee eens dat Van Duijn de grote lijnen uitstippelde en het halve blad *Provo* volschreef. Toen Provo zich kandidaat stelde voor de gemeenteraad, werd Van Duijn door zijn makkers gepasseerd. Terwijl hij in de gevangenis zat, zetten zij hem op een onverkiesbare plaats.

Op de vraag of de anderen zijn gezag als ideologisch leider accepteerden antwoordt hij dat dat aanvankelijk wel zo was. „Maar er waren ook provo's die zeiden: wij hebben geen leiders, dus Roel is dat ook niet.”

Nog eenmaal provoceren

Het gesprek gaat alle kanten op, dwars door tijd en thema's heen. Het lijkt Van Duijn niet uit te maken. Er is nog iets waar ik mee zit, wat ik nooit heb begrepen. In het eerste nummer schreef *Provo*: 'PROVO ziet in dat het de uiteindelijk verliezer zal zijn, maar de kans deze maatschappij althans nog eenmaal hartgrondig te provoceren wil het zich niet laten ontgaan.' Tegelijk presenteerde de beweging allemaal constructieve plannen (zoals het

Witte Fietsen Plan) die tegen dit fatalisme indruisten. En ze adopteerden Nieuw Babylon, de utopie van een maatschappij voor de creatieve, spelende mens - de homo ludens - van kunstenaar Constant Nieuwenhuys.

Ik leg de kwestie voor aan Van Duijn. Wat was de functie van Nieuw Babylon? „Het was de utopie van de vrije tijd en de overdracht van routinewerk aan automaten. En ik denk nog steeds dat het kan, als we het allemaal willen, wat houdt ons tegen? De ontwikkeling van automaten, computers en robots en dergelijke, is onstuitbaar gebleken.”

Zijn optimisme is wonderlijk, aangezien hij verder niet erg te spreken is over het huidige engagement. Tieners en twintigers concentreren zich te veel op hun onmiddellijke omgeving, zegt hij. En 'de wereld verbeteren' is niet meer in de mode. „Onze actie tegen de verslaafde consument van morgen is maar gedeeltelijk geslaagd. De verslaving aan consumptie is verder toegenomen, mensen hebben dat niet eens meer door. En ik vind ook dat de mens nog steeds autoritair geregeerd wordt en dat zijn creativiteit niet wordt aangemoedigd.”

Na anderhalf uur praten springt hij ineens op. „Heb je *De Teleraaf* weleens gezien? Dat was een parodie op *De Telegraaf*.” Hij sprint de trap op en komt terug met een vergeelde krant die op het eerste

Terwijl hij in de
gevangenis zat, zetten
zij hem op een
onverkiesbare
plaats

gezicht sprekend lijkt op *De Telegraaf*. 'Definitieve oplossing van het provo-probleem' staat met enorme letters op de voorpagina. Het artikel beschrijft hoe de maatschappij zich van de provo's moet ontdoen: ze moeten worden geregistreerd, voorzien van een insigne op de borst, gesteriliseerd, naar werkkampen gebracht en uiteindelijk gedeporteerd naar Ameland. Ik vraag wie die tekst had geschreven, hij is ondanks de grimmige toon erg grappig. Ik, zegt Van Duijn trots.

Het gesprek nadert zijn einde, ik stop het perenoklokhuis in de lege koffiekop en wil mijn jas aantrekken. Voor ik kan opstaan zegt Van Duijn: „Zal ik wat piano voor je spelen?” Hij speelt de Revolutie-etude van Chopin. Ik vraag me af of dit nu raar of gezellig is en besluit dan: toch het tweede.

Hierna nemen we afscheid. Ik fiets Van Duijns straat uit en als ik buiten zijn gezichtsveld ben stop ik om in de zon een sigaret te roken. Ik wil niet dat hij ziet dat ik rook, met zijn oordelen over de verslaafde consument. Raar eigenlijk, denk ik. Waarom maakt het me uit wat hij van me vindt?

Nootjes met een lepeltje

Een paar weken later, Roel van Duijn zit dan bij zijn schoonfamilie in Rusland, wordt in het Amsterdam Museum 'vijftig jaar Provo' gevierd. Er is een kraampje met Provo-boeken en op het buitenpodium lezen twee

provo's voor uit eigen werk. Een handjevol mensen luistert. Binnen wordt een boek gepresenteerd over Aat Velthoen, de maker van de erotische rotaprenten die Robert Jasper Grootveld op het Spui verkocht. Freek de Jonge houdt een speech, het publiek eet nootjes uit kleine bakjes waarnaast voor de zekerheid lepeltjes zijn gelegd.

Deze smetteloze vertoning - in een museum! - heeft weinig te maken met wat ik leuk vind aan Provo en na een kwartier sta ik weer buiten, op het Spui.

Maar dan moet ik denken aan Robert Jasper Grootveld. 'Provo is een imaaazje', zei de magiër, die met zijn visie op het belang van beelden en imago zijn tijd vooruit was. Hij had gelijk. Provo is een beeld, een idee. Beelden en ideeën gaan niet dood, sommige worden zelfs niet oud. Provo heeft mij dingen laten zien, denken en voelen die nog steeds actueel zijn.

Dat een creatief leven het bekritisieren van zekerheden, autoriteit en conventies betekent, bijvoorbeeld. Dat je in principe om bijna alles kunt lachen. En dat engagement en spel elkaar niet uitsluiten; sterker nog, dat ellende beter te verteren is wanneer je haar met een lichte tred benadert. <<

In het Stadsarchief Amsterdam loopt nog tot 12 juli een fototentoonstelling over Provo.